

Dosarul nr. 2rac-121/21

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: S. Vișcu

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: I. Secrieru, V. Mihaila, I. Cotruță

DECIZIE

19 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Victor Burduh
Elena Cobzac
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova și Întreprinderea de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău”,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva Întreprinderii de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” (în proces de reorganizare) cu privire la încasarea datoriei, penalității legale și dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Autoritatea Aeronautică Civilă și apelul declarat de Întreprinderea de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău”, s-a casat parțial hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central și în partea casată s-a emis o hotărâre nouă, în rest hotărârea fiind menținută

și împotriva încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă privind încasarea, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, din contul Întreprinderii de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare, a penalității legale în sumă de 30 305 283,77 de lei, calculate conform Hotărârii Guvernului nr. 656 din 7 august 2017, pentru perioada de până la 6 octombrie 2020 și penalității suplimentare pentru fiecare zi de întârziere pentru perioada de la 7 octombrie 2020 până la data pronunțării deciziei,

c o n s t a t ă:

La 5 iunie 2015, Autoritatea Aeronautică Civilă a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare, solicitând:

- încasarea datoriei în sumă de 33 886 575,04 lei, compusă din: a) datoria preluată de la Administrația de Stat a Aviației Civile în mărime de 4 535 210,60 de lei; b) plata de supraveghere calculate pentru perioada 16 mai 2012 – 31 decembrie 2012 în mărime de 4 602 600,65 de lei; c) plata de supraveghere pentru perioada 1 aprilie 2013 – 30 noiembrie 2013 în mărime de

17 046 761,17 lei; d) plata de supraveghere a condițiilor de certificare a aerodromurilor cod 4 (conform Hotărârii Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2013) în mărime de 7 702 002,62 de lei;

- încasarea penalităților de întârziere conform Hotărârii Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 în mărime de 11 314 950,97 de lei, pentru perioada 22 august 2014 – 30 septembrie 2016;

- încasarea dobânzii de întârziere conform art. 619 alin. (2) din Codul civil (în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019) în sumă de 22 960 941,96 de lei, pentru perioada 25 iunie 2014 – 30 septembrie 2016.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, prin reorganizarea Administrației de Stat a Aviației Civile și formarea Autorității Aeronautice Civile, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1084 din 24 septembrie 2008, Hotărârii Guvernului nr. 688 din 9 octombrie 1995, ordinului Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor nr. 200 din 3 august 2012, în temeiul Actelor de predare-primire nr.8 din 2 noiembrie 2012 și nr. 7 din 7 decembrie 2012, Autoritatea Aeronautică Civilă a preluat de la Administrația de Stat a Aviației Civile creanța în valoare de 13 386 292, 23 de lei, pe care ultima o avea față de ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” și care, datorită încheierii Acordului de reeșalonare a datoriei din 29 aprilie 2013, a fost diminuată până la 4 535 210,60 de lei.

Reieșind din prevederile art. 6 alin. (3) și (6) din Legea aviației civile nr. 1237 din 9 iulie 1997, pentru perioada 16 mai - 31 decembrie 2012 ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” are o restanță recunoscută prin acte confirmative la achitarea plăților de supraveghere în sumă de 4 602 600,65 de lei, iar pentru perioada 1 aprilie 2013 - 30 noiembrie 2013 a acumulat o restanță în sumă de 17 046 761, 17 lei.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2013 cu privire la aprobarea cuantumului plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a Autorității Aeronautice Civile, cuantumului plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a aerodromurilor cod 3 și cod 4, a fost stabilit în mărime de 1,25 euro/pasager la plecare și la sosire.

În pofida faptului că, prin scrisorile nr. 12/740 din 16 mai 2013 ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” nu recunoaște și nu se conformează Hotărârii Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2013 cu privire la aprobarea cuantumului plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare a Autorității Aeronautice Civile, totuși a acumulat o datorie în sumă de 7 702 002,62 de lei.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 în vigoare din 22 august 2014, a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare, structurii și efectivului limită al Autorității Aeronautice Civile, astfel că potrivit pct. 26 al Regulamentului menționat, un transfer incomplet sau întârziat pe contul Autorității a plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare atrage după sine penalitate în mărime de 0,05 la sută din suma netransferată, pentru fiecare zi de întârziere, iar neachitarea plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare, scadente de 60 de zile calendaristice servește temei pentru suspendarea, până la achitarea datoriei, a certificării/autorizării emise de Autoritate.

Având în vedere că suma de 4 535 210,60 de lei, constituie creanța transmisă de Administrația de Stat a Aviației Civile către Autoritatea Aeronautică Civilă, s-a menționat că asupra acesteia nu se vor calcula penalități în conformitate cu pct. 26 al Regulamentului, însă pentru celelalte sume, datorită faptului că nu au fost

achitate plățile de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare în perioadele 22 august 2014-31 decembrie 2014 și 1 ianuarie 2015-31 martie 2015, ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” datorează o penalitate în mărime de 0,05% pentru fiecare zi de întârziere, ceea ce la situația din 31 martie 2015 constituia 3 258 001,45 de lei.

Prin cererile prealabile nr. 258 din 13 februarie 2014, nr. 2391 din 3 decembrie 2014 și nr. 953 din 3 mai 2015 expediate în adresa ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, s-a solicitat onorarea obligațiilor pecuniare și transferarea la contul Autorității Aeronautice Civile a sumelor pe care le datorează, fiind reflectată situația din 31 martie 2015, însă ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” nu s-a conformat acestor solicitări, cu toate că a fost atenționată despre luarea măsurilor legale în vederea recuperării datoriei.

Acțiunea s-a întemeiat în baza prevederilor art. 9, 10 alin. (1), 14 alin. (1), 572 alin. (2), 602 alin. (2), 619 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019), art. 7 alin. (6) din Legea aviației civile nr. 1237 din 9 iulie 1997, pct. 1 al Hotărârii Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2013 și pct. 26 al Hotărârii Guvernului nr. 645 din 7 august 2014.

Prin hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată.

S-a încasat de la ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare în beneficiul Autorității Aeronautice Civile suma de 33 886 575,04 lei cu titlu de datorie, suma de 9 759 328,65 de lei cu titlu de penalitate conform Hotărârii Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 și suma de 22 960 941,96 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

S-au respins cerințele Autorității Aeronautice Civile privind încasarea penalității în sumă de 1 555 622,32 de lei, ca fiind tardive.

S-a încasat de la ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 50 000 lei.

Prin decizia din 4 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” și s-a menținută hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul central.

Prin decizia din 10 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-au admis recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și Întreprinderea de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” și s-a casat decizia din 4 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecare, prin cererea din 30 septembrie 2019 privind completarea temeiului și micșorarea pretențiilor din acțiune, Autoritatea Aeronautică Civilă a indicat suplimentar că după emiterea deciziei din 4 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și înaintarea de către părți a cererilor de recurs la Curtea Supremă de Justiție, prin Legea nr. 140 din 27 iulie 2018 (publicată în Monitorul Oficial nr. 309-320/478 din 17 august 2018) au fost modificate și completate un șir de articole din Legea aviației civile nr. 1237 din 9 iulie 1997 printre care: la alin. (2) al art. 5 textul „cu buget autonom” a fost exclus, iar alin. (3) la art. 6 a statuat că „Bugetul Autorității Aeronautice Civile se elaborează, se aprobă și se administrează în conformitate cu principiile, regulile și procedurile stabilite de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar- fiscale nr. 181/2014.” Totodată, alin. (7) la art.

6 a stabilit că „Plățile de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare se transferă în bugetul de stat lunar, până la data de 25 a lunii imediat următoare, de către agenții economici certificați, conform modului stabilit de Ministerul Finanțelor”, precum și, corespunzător, au fost modificate și completate alin. (6) și (10) ale art. 8 din Codul aerian al Republicii Moldova nr. 301 din 21 decembrie 2017 (în vigoare din 23 martie 2019, data la care a fost abrogată Legea aviației civile nr. 1237 din 9 iulie 1997).

Din 1 ianuarie 2019 a intrat în vigoare Ordinul nr. 205 din 21 decembrie 2018, prin care Ministerul Finanțelor a stabilit modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național (publicat în Monitorul Oficial nr. 513-525 din 28 decembrie 2018). Astfel, plățile de supraveghere, care urmează a fi colectate de Autoritatea Aeronautică Civilă în bugetul de stat (ce constituie parte integrantă a bugetului public național), se regăsesc la pct. 4.26 din Anexa la Ordinul menționat, reglementând modul în care acestea urmează a fi transferate și la care cod IBAN.

Astfel, din 1 ianuarie 2019 bugetul Autorității Aeronautice Civile este parte componentă a bugetului de stat, iar autoritatea se identifică deja în sistemul unic trezorerial (art. 62 alin. 1 din Legea nr. 181 din 25.07.2014) prin codul IBAN atribuit de Ministerul Finanțelor. Totodată, urmează ca toate încasările la bugetul de stat, colectate de autoritate în calitate de venituri, să fie virate doar la un singur cod IBAN menționat mai sus.

Ulterior, la 8 martie 2019 a intrat în vigoare Hotărârea Guvernului nr. 133 din 27 februarie 2019 cu privire la organizarea și funcționarea Autorității Aeronautice Civile, hotărâre care a abrogat Hotărârea Guvernului nr. 645 din 7 august 2014. Astfel, potrivit pct. 3 Anexa nr. 1 la aceasta, „Un transfer incomplet sau întârziat al plăților de supraveghere a menținerii condițiilor de certificare atrage după sine penalitate în mărime de 0,05 la sută din suma nettransferată pentru fiecare zi de întârziere”.

Totodată, la 22 martie 2017 a fost pronunțată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul central, prin care a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”.

ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” nu a stins datoria de 33 886 575,04 lei, iar fiecare zi de întârziere a achitării respective generează în continuare curgerea de drept atât a penalității legale calculate în temeiul pct. 26 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 (în vigoare până la 8 martie 2019) și pct. 3 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 133 din 27 februarie 2019 (în vigoare din 8 martie 2019), cât și a dobânzii de întârziere calculate în temeiul art. 585, 619 din Cod civil (în vigoare până la modificările din 1 martie 2019) și art. 952 din Codul civil (în vigoare din 1 martie 2019).

Luând în considerare că dobânda de întârziere a fost calculată până la data de 30 septembrie 2016, iar din 23 martie 2017, după emiterea hotărârii primei instanțe, s-a mai scurs o perioadă de timp în cadrul căreia ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” nu a achitat datoria, Autoritatea Aeronautică Civilă, cu referire la prevederile art. 942 alin. (4) din Cod civil (republicat în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 66-75/132 din 1 martie 2019) a calculat suplimentar dobândă de întârziere până la data de 28 februarie 2019, potrivit formulei invocate anterior - suma datoriei scadente, înmulțită la rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei plus 9%, împărțită la 365 zile și înmulțită la numărul zilelor de întârziere

((33 886 575,04 lei x rata de bază în vigoare a BNM +9%) : 365 x nr. zilelor întârziere), după cum urmează:

- pentru perioada 23 martie 2017 – 27 iunie 2017 (33 886 575,04 x (9 + 9%) : 365 x 97 zile) = 1 620 985,21 lei;

- pentru perioada 28 iunie 2017 – 27 august 2017 (33 886 575,04 x (8 + 9%) : 365 x 61 zile) = 962 750,10 lei

- pentru perioada 28 august 2017 – 24 octombrie 2017 (33 886 575,04 x (7,50 + 9%) : 365 x 58 zile) = 888 478,15 lei;

- pentru perioada 25 octombrie 2017 – 4 decembrie 2017 (33 886 575,04 x (7 + 9%) : 365 x 41 zile) = 609 029,95 de lei;

- pentru perioada 5 decembrie 2017 – 28 februarie 2019 (33 886 575,04 x (6,50 + 9%) : 365 x 451 zile) = 6 489 975,42 de lei.

Astfel, cuantumul total al dobânzii de întârziere pretinse în cadrul prezentului proces civil constituie 22 960 941,96 de lei (soldul restant al dobânzii de întârziere calculate și pretinse anterior) + 1 620 985,21 + 962 750,10 lei + 888 478,15 lei + 609 029,95 lei + 6 489 975,42 lei = 33 532 160,79 de lei.

La 26 iunie 2019 ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” a efectuat un transfer în sumă de 4 535 210,60 lei pe contul Autorității Aeronautice Civile, indicând ca destinație a plății „Plata datoriei preluate de la ASAC total 4 535 210,60 MDL fără TVA”. Ulterior, la 27 iunie 2019 ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” a mai efectuat câteva transferuri în sumă totală de 21 649 361,82 de lei, indicând ca destinație a plăților „Plata datoriei de supraveghere calculată 31 octombrie 2013” pentru lunile mai-octombrie 2013, cât și „Plata datoriei de supraveghere calculată 31 decembrie 2012” potrivit facturii HB 0594604 din 31 decembrie 2012.

Rezultând din destinația indicată a transferurilor, ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” a imputat plățile respective stingerii datoriei. Însă, luând în considerare că în cadrul litigiului respectiv Autoritatea Aeronautică Civilă pretinde pe lângă datoria de 33 886 575,04 lei menționată, atât dobândă de întârziere, cât și penalitate, aplicabile speței sunt prevederile art. 875 alin. (6) din Codul civil care statuează că, în cazul obligației pecuniare, indiferent de imputația indicată de debitor, plata efectuată de către debitor se va imputa, în primul rând, cheltuielilor, în al doilea rând, dobânzii și altor prestații și, la urmă, sumei de bază (capitalului), dacă creditorul nu face o imputație diferită.

Astfel, Autoritatea Aeronautică Civilă a imputat sumele de 4 535 210,60 de lei și 21 649 361,82 de lei la stingerea dobânzii de întârziere pretinse în sumă de 33 532 160,79 de lei.

Cu referire la cele enunțate mai sus, s-a menționat că soldul restant al dobânzii de întârziere pretinse de Autoritatea Aeronautică Civilă în cadrul litigiului respectiv constituie 33 532 160,79 lei - (4 535 210,60 lei + 21 649 361,82 lei) = 7 347 588,37 de lei.

Totodată, luând în considerare că penalitatea legală a fost calculată până la 30 septembrie 2016, iar din 23 martie 2017, după emiterea hotărârii primei instanțe, s-a mai scurs o perioadă de timp în cadrul căreia ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” nu a onorat obligația de plată, Autoritatea Aeronautică Civilă a mai calculat suplimentar penalitate până la data de 30 septembrie 2019 inclusiv, potrivit formulei invocate anterior - suma datoriei scadente, înmulțită la cuantumul penalității legale pentru 1 zi de întârziere, înmulțit la numărul zilelor de întârziere (29 351 364,44 x 0,05% x 922 = 13 530 979,01 lei).

Astfel, a menționat că soldul restant al penalității legale pretinse în cadrul litigiului respectiv constituie $13\,530\,979,01 + 11\,314\,950,97 \text{ lei} = 24\,845\,929,98$ de lei.

În drept, potrivit principiului disponibilității în sensul dispunerii libere de drepturile procedurale, expus în art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat despre completarea temeiului și micșorarea cuantumului pretențiilor în prezenta acțiune după cum urmează mai jos, solicitând în temeiul prevederilor art. 60 alin. (3), 372 alin. (3), 376 alin. (1) din Codul de procedură civilă: admiterea cererii; completarea temeiurilor invocate în Cererea de chemare în judecată cu temeiurile prevăzute de art. 8 alin. (6) și alin. (10) din Codul aerian al Republicii Moldova și pct. 3 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 133 din 27 februarie 2019; încasarea de la ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în bugetul de stat, pe contul IBAN al Autorității Aeronautice Civile, a datoriei în sumă de 33 886 575,04 lei, penalității legale în sumă de 24 845 929,98 de lei (calculată până la 30 septembrie 2019 inclusiv) și dobânzii de întârziere în sumă de 7 347 588,37 de lei.

Prin cererea din 21 ianuarie 2020, privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune, Autoritatea Aeronautică Civilă a solicitat: admiterea cererii; considerarea valorii prezentei acțiuni majorată, fiind formată din: datorie în sumă de 33 886 575,04 lei, dobândă de întârziere în sumă de 7 347 588,37 de lei și penalitate legală în sumă de 26 504 282,07 lei, calculată pentru perioada 30 septembrie 2019 – 21 ianuarie 2020, conform următorului calcul: $29\,351\,364,44 \times 0,05\% \times 113 = 1\,658\,352,09 \text{ lei} + 24\,845\,929,98 \text{ de lei}$.

Prin cererea din 23 iunie 2020, privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune, Autoritatea Aeronautică Civilă a solicitat: admiterea cererii; considerarea valorii prezentei acțiuni majorată, fiind formată din: datorie în sumă de 33 886 575,04 lei, dobândă de întârziere în sumă de 7 347 588,37 de lei și penalitate legală în sumă de 28 867 066,91 de lei, calculată pentru perioada 21 ianuarie 2020 – 30 iunie 2020, conform următorului calcul: $29\,351\,364,44 \times 0,05\% \times 161 = 2\,362\,784,84 \text{ lei} + 26\,504\,282,07 \text{ lei}$.

Prin cererea din 2 octombrie 2020 privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune, Autoritatea Aeronautică Civilă a solicitat: admiterea cererii; considerarea valorii prezentei acțiuni majorată, fiind formată din: datorie în sumă de 33 886 575,04 lei, dobândă de întârziere în sumă de 7 347 588,37 lei și penalitate legală în sumă de 30 305 283,77 de lei, calculată pentru perioada 30 iunie 2020 – 6 octombrie 2020, conform următorului calcul: $29\,351\,364,44 \times 0,05\% \times 98 = 1\,438\,216,86 + 28\,867\,066,91 \text{ de lei}$.

Prin încheierea din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă privind încasarea, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, din contul ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare, a penalității legale în sumă de 30 305 283,77 de lei, calculate conform Hotărârii Guvernului nr. 656 din 7 august 2017, pentru perioada de până la 6 octombrie 2020 și penalității suplimentare pentru fiecare zi de întârziere pentru perioada de la 7 octombrie 2020 până la data pronunțării deciziei.

Prin decizia din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Autoritatea Aeronautică Civilă și apelul declarat de ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”.

S-a casat parțial, în partea încasării penalității legale conform Hotărârii Guvernului nr. 656 din 7 august 2017 și în partea încasării dobânzii de întârziere, hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central și în această parte s-a emis o hotărâre nouă prin care:

S-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare cu privire la încasarea penalității legale conform Hotărârii Guvernului nr. 656 din 7 august 2017.

S-a încasat în beneficiul Autorității Aeronautice Civile din contul ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare suma de 11 314 950,97 de lei, penalitate legală conform Hotărârii Guvernului RM nr. 656 din 7 august 2017, pentru perioada 22 august 2014 - 22 martie 2017.

S-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în proces de reorganizare cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

În rest hotărârea s-a menținut.

La 21 decembrie 2020, Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat recurs împotriva încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea lui, casarea încheierii și restituirea cauzei spre rejudecare.

În motivarea recursului declarat împotriva încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, Autoritatea Aeronautică Civilă a invocat că, instanța de apel a restituit cererea privind mărirea cuantumului pretențiilor în acțiune în temeiul prevederilor art. 369 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, ce reglementează exclusiv instituția restituirii cererii de apel.

Totodată, a invocat că instanța de apel a interpretat eronat art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, care a considerat cererea privind mărirea cuantumului pretențiilor în acțiune ca fiind o nouă pretenție înaintată de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”.

Astfel, Autoritatea Aeronautică Civilă a relatat că, fără a modifica acțiunea prin pretenții noi, a înaintat la 2 octombrie 2020 cererea privind mărirea cuantumului pretențiilor în acțiune, însă, instanța de apel a ignorat principiul disponibilității expus la art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă și a lipsit apelantul de dreptul de a dispune liber în sensul valorificării acțiunii înaintate într-un quantum dorit. Or, luând în considerare că intimatul nu-și onorează obligația de plată a datoriei pe parcursul unei perioade îndelungate de timp, Autoritatea Aeronautică Civilă se consideră în drept să mărească quantumul pretențiilor.

La fel, Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat că în cererea sa inițială de chemare în judecată a indicat expres pretențiile care includeau: datoria (sumă fixă), penalitatea legală și dobânda de întârziere. Ultimele două, datorită neachitării datoriei, poartă un caracter variabil de majorare.

Însă, examinând cererea privind mărirea cuantumului pretențiilor în acțiune, instanța de apel a ignorat atât cererea de chemare în judecată înaintată de reclamant, precum și prevederile art. 166 alin. (2) lit. d) din Codul de procedură civilă aplicabile speței, considerând eronat sumele solicitate după pronunțarea hotărârii în prima instanță ca fiind pretenții noi.

Totodată, în tot cuprinsul textului încheierii din 27 octombrie 2020, instanța de apel a indicat eronat „conform Hotărârii Guvernului RM nr. 656 din 7 august

2017” cu toate că reclamantul și-a întemeiat pretenția privind penalitatea legală în baza Hotărârii Guvernului RM nr. 645 din 7 august 2014.

În concluzie, Autoritatea Aeronautică Civilă consideră că cererea sa depusă la 2 octombrie 2020 privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune (vol.III, f.d.185-186), este întemeiată, iar prevederile art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, au aplicabilitate directă speței. Astfel, posibilitatea solicitării dobânzii de întârziere în apel este enunțată expres în dispoziția articolului respectiv: „Se pot cere însă dobânzi...”, iar discreția privind solicitarea penalității legale se regăsește, la fel, în dispoziția în cauză: Se pot cere... și orice alte despăgubiri apărute după emiterea hotărârii în primă instanță...”.

Astfel, datorită faptului că suma majorată a penalității derivă direct din suma datoriei pretinse de reclamant, este evident că cererea depusă la 2 octombrie 2020 este într-o legătură indispensabilă cu cererea de chemare în judecată prin care apelantul/reclamant și-a formulat pretențiile.

Iar, faptele și argumentele relatate generează concluzia ilegalității încheierii din 27 octombrie 2020, or menținerea acesteia ar constitui o încălcare a dreptului Autorității Aeronautice Civile de a dispune de drepturile sale procedurale în condițiile normelor de procedură civilă în vigoare.

La 27 ianuarie 2021, Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat recurs împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău în parte ce ține de respingerea pretenției privind dobânda de întârziere cu trimiterea cauzei instanței de apel pentru rejudecare în partea respectivă, precum și pentru rejudecare la etapa examinării cererilor depuse de Autoritatea Aeronautică Civilă din 30 septembrie 2019 și din 2 octombrie 2020.

În motivarea cererii de recurs depuse împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, Autoritatea Aeronautică Civilă a invocat că instanța de apel a încălcat esențial normele de drept material, neaplicând legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea materială.

În acest sens, a indicat că, constatând că instanța de fond incorect a dispus încasarea sumei de 22 960 941,96 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, deoarece aceasta ar constitui o dublă sancționare pentru aceeași sumă a datoriei, instanța de apel nu a considerat aplicabil litigiului art. 619 alin. (2) din Codul civil (până la 1 martie 2019), care statuează imperativ că în cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzute la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Totodată, considerând că Hotărârea Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 nu a indicat careva clauze cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, instanța de apel nu a reținut că dobânda de întârziere curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită printr-un act juridic de părți.

Astfel, Codul civil (în vigoare până la modificările din 1 martie 2019) nu prevedea vre-o restricție în acest sens.

Potrivit art. 11 din Codul civil, Autoritatea Aeronautică Civilă este în drept să-și apere drepturile civile încălcate atât prin metoda încasării clauzei penale (ceea ce a și făcut înaintând pretenția privind încasarea penalității legale), cât și cumulativ, prin metoda reparării prejudiciilor cauzate prin întârziere (invocând și pretinzând și dobânda de întârziere în prezentul litigiu).

Luând în considerare încălcarea de către ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” a termenului stabilit de art. 6 al Legii aviației civile nr. 1237 din 9 iulie 1997 pentru onorarea obligației pecuniare (până la data de 25 a lunii imediat următoare), Autoritatea Aeronautică Civilă a început să calculeze din 26 iunie 2012 dobândă de întârziere potrivit formulei: suma datoriei scadente, înmulțită la rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei plus 9% , împărțită la 365 zile și înmulțită la numărul zilelor de întârziere. Astfel, se constată cu certitudine că efectele neexecutării obligației pecuniare (lichide și exigibile) erau în realizare începând cu 26 iunie 2012, fiind valorificate într-un quantum variabil de majorare, iar creditorul era în drept să pretindă debitorului să răspundă pentru întârzierea admisă atât în limitele valorii dobânzii de întârziere, cât și în limitele valorii penalității care poartă un caracter legal și nu poate fi exclusă în prezenta acțiune.

Faptul că reclamantul a solicitat încasarea atât a penalității legale, cât și a dobânzii de întârziere pentru aceeași perioadă de neexecutare a obligației pecuniare, nu poate servi ca temei de respingere a acțiunii în partea dobânzii legale, or, la cazul speței sunt aplicabile prevederile legislației civile în redacția legii în vigoare până la modificările din 1 martie 2019, care reglementează 3 modalități de compensare a prejudiciului pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației pecuniare și anume: încasarea penalității (dacă a fost prevăzută de contract sau lege/în cazul reclamantului aceasta a fost prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 645 din 7 august 2014), încasarea dobânzii de întârziere și încasarea altui prejudiciu cu prezentarea dovezilor (doar în cazul în care prejudiciul respectiv nu este acoperit de penalitate), ce puteau fi pretinse concomitent.

Astfel, pretinderea de dobânzi de întârziere, pe lângă penalitatea legală, este una întemeiată, deoarece acestea au fost calculate în strictă corespundere cu prevederile art. art. 585 și 619 din Codul civil (în vigoare până la 1 martie 2019) și nu pot fi reduse odată ce nu depășesc dobânda de întârziere stabilită de legislația civilă.

Doar începând cu 1 martie 2019 Codul civil republicat a limitat metodele de apărare a dreptului civil încălcat, art. 16 alin. (1) lit. h) statuând că „Apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin ... încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității”.

Respectiv, până la 1 martie 2019 Autoritatea Aeronautică Civilă era în drept să-și valorifice dreptul încălcat făcând uz, cumulativ, de ambele metode de apărare. De altfel, după cum s-a invocat mai sus, art. 11 din Codul civil (până la 1 martie 2019) nu prevedea vre-o restricție în acest sens.

Referitor la temeiul de recurs privind interpretarea eronată a legii materiale de către instanța de apel (art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă), recurentul Autoritatea Aeronautică Civilă, a invocat că, constatând că obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii, iar dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel, Curtea de Apel Chișinău a considerat eronat aplicabile litigiului doar prevederile art. 619 alin. (1) din Codul civil (până la 1 martie 2019).

În consecință, interpretarea extensivă eronată a generat și concluzia instanței privind netemeinicia pretenției ce ține de dobânda de întârziere, fiind bazată pe faptul că Hotărârea Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 nu a indicat careva clauze cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

În contradictoriu cu cele constatate de instanța de apel, Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat că, în raportul juridic litigios nu a participat „consumatorul”, iar aplicabile litigiului sunt prevederile art. 619 alin. (2) din Codul civil (până la 1 martie 2019), deoarece obligația debitorului consta doar în plata unei sume de bani, într-un quantum strict determinat și ajunsă la scadență.

Cu referire la cele enunțate, constată că instanța de apel a extins norma juridică prevăzută la art. 619 alin. (1) din Codul civil (până la 1 martie 2019) dincolo de speța dedusă judecării.

La fel, recurentul Autoritatea Aeronautică Civilă consideră că au fost săvârșite și alte încălcări ale normelor de drept procedural.

Și anume, a menționat că, în aceeași zi cu pronunțarea dispozitivului deciziei, a fost pronunțată și încheierea de restituire cererii reclamantului/apelantului privind mărirea quantumului pretențiilor în acțiune (înaintată în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă). Încheierea în cauză a fost considerată ca pasibilă atacării cu recurs separat de decizia emisă pe fond.

Autoritatea Aeronautică Civilă consideră că instanța de apel a încălcat prevederile art. 423 alin. (1) din Codul de procedură civilă, deoarece încheierea dată nu este pasibilă contestării separate potrivit normelor Codului de procedură civilă; încheierea dată nu este prevăzută în alte legi ca pasibilă contestării separate; luând în considerare faptul că sumele majorate în ordine de apel derivă direct din suma datoriei pretinse în acțiune, este evident că cererea din 2 octombrie 2020 de majorare a quantumului pretențiilor, este într-o legătură indispensabilă cu cererea de chemare în judecată inițială.

Astfel, dacă încheierea respectivă este pasibilă contestării separat de decizie, instanța de apel, comunicând-o, în eventualitatea atacării cu recurs de către una din părți, urma să amâne pledoariile până la comunicarea actului de dispoziție al Curții Supreme de Justiție.

În atare situație, a invocat că încălcarea enunțată mai sus a dus la soluționarea greșită a cauzei, divizând pretențiile înaintate de Autoritatea Aeronautică Civilă cu același izvor al apariției obligației în 2 părți.

A relatat că, la 30 septembrie 2019 Autoritatea Aeronautică Civilă a înaintat instanței de apel cererea sa privind completarea temeiului și micșorarea quantumului pretențiilor în acțiune, anexând și extrasele din contul său curent, datele cu 26 și 27 iunie 2019, care confirmau achitarea de către pârât ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a sumei totale de (4 535 210,60 lei + 21 649 361,82 lei) = 26 184 572,42 lei.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău nu a verificat probele în cauză (extrasele din cont), precum și nu le-a dat o apreciere, prin ce a încălcat prevederile art. 373 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Totodată, ignorând înscrisurile respective, instanța de apel a limitat dreptul procedural al reclamantului de a dispune liber de acțiunea înaintată prin mărirea/micșorarea quantumului pretențiilor, încălcând art. art. 27 alin. (1) și 60 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

În atare situație, la fel, încălcarea enunțată a dus la soluționarea greșită a cauzei, precum și la încălcarea principiului disponibilității, or, instanța de apel nu și-a motivat refuzul de a administra probele prezentate, lipsind reclamantul de dreptul la un proces echitabil.

Subsecvent, Autoritatea Aeronautică Civilă a menționat că după emiterea hotărârii primei instanțe, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a achitat anumite sume bănești, ceea ce reprezintă o circumstanță importantă pentru soluționarea cauzei în ordine de apel.

Astfel, pornind de la faptul că pretenția în cadrul litigiului include: datoria (suma fixă), penalitatea legală și dobânda de întârziere, Curtea de Apel Chișinău urma să dea o apreciere achitărilor respective prin prisma art. 875 alin. (6) din Codul civil (Imputația executării) și, în consecință, să decidă privind cuantumul final al sumelor pretinse.

La 3 februarie 2021, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a declarat recurs împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând să fie admis recursul, casată parțial decizia, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care să fie respinse pretențiile Autorității Aeronautice Civile vizavi de ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” în parte ce ține de: încasarea datoriei pentru plățile de supraveghere a condițiilor de certificare a aerodromurilor cod 4 în sumă de 26 184 572,42 de lei; încasarea datoriei pentru plățile de supraveghere a condițiilor de certificare a aerodromurilor cod 4 (conform Hotărârii Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2013) în sumă de 7 702 002,62 de lei; încasarea penalității în sumă de 1 555 622,32 de lei, ce reprezintă penalitatea de întârziere pentru perioada de 22 august 2014 - 5 decembrie 2014. În rest, deciziei și încheierea din 27 octombrie 2020 Curții de Apel Chișinău să fie menținute.

În motivarea recursului, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a invocat că instanța de apel nu a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate nu a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar decizia este ilegală și neîntemeiată, adoptată fără respectarea drepturilor și intereselor legale a recurentului.

În susținerea celor invocate, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a remarcat că la 30 septembrie 2019, Autoritatea Aeronautică Civilă a depus în cancelaria Curții de Apel Chișinău o cerere privind completarea temeiului și micșorarea cuantumului pretențiilor în acțiune nr. 2993 din 30 septembrie 2019, la care a fost anexat extrasul din contul curent al Autorității Aeronautice Civile din 26-27 iunie 2019, forma FD-035.

În total suma intrată în contul Autorității Aeronautice Civile de la ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a constituit 26 184 572,42 de lei, ceea ce reprezintă o parte din suma de 33 886 575,04 lei solicitată în cadrul prezentului litigiu.

Cererea privind completarea temeiului și micșorarea cuantumului pretențiilor în acțiune din 30 septembrie 2019, a fost susținută de Autoritatea Aeronautică Civilă în cadrul ședinței de judecată și admisă de instanța de apel pentru a fi anexată în calitate de probe la materialele dosarului.

La 20 ianuarie 2020, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a depus la cancelaria Curții de Apel Chișinău o cerere privind admiterea unei noi probe nr. 12/10 din 17 ianuarie 2020, la care au fost anexate ordinele de plată în sumă totală de 21 649 361,82 de lei, indicând în destinația plății „Plata datoriei de supraveghere calculată la 31 decembrie 2013 pentru lunile mai-octombrie 2013, cât și „Plata datoriei de supraveghere calculată la 31 decembrie 2012”.

Prin urmare, rezultând din destinația sus indicată a transferurilor, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a imputat plățile sus menționate, în sumă totală de 26 184 572,42 de lei, expres pentru stingerea datoriei de bază din suma de 33 886 575,04 lei.

Ca urmare, cererea privind admiterea unei noi probe nr. 12/10 din 17 ianuarie 2020, la care au fost anexate ordinele de plată a fost susținută de ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” în cadrul ședinței de judecată și admisă de instanța de apel pentru a fi anexată în calitate de probă la materialele dosarului.

Reieșind din cele menționate, cu certitudine se constată că, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” cât și Autoritatea Aeronautică Civilă a prezentat probe pertinente și admisibile care să confirme stingerea parțială, în sumă de 26 184 572,42 de lei, a datoriei de bază (din cuantumul de 33 886 575,04 lei), ceea ce contravine afirmațiilor invocate de instanța de apel la pct. 35, 36 din decizia din 27 octombrie 2020.

Referitor la constatările specificate la pct. 36, 37 din decizia contestată, prin care instanța a respins în temeiul art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă argumentele ÎS „Aeroportul internațional Chișinău”, precum că a achitat datoria în mărime de 26 184 572,42 de lei, după emiterea hotărârii contestate, or, ordinele de plată în sumă totală de 26 184 572,42 de lei, au fost prezentate instanței de apel în calitate de probă în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, adică au fost prezentate cu respectarea prevederilor art. 119¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În caz contrar, în cazul prezentării probelor contrar condițiilor prevăzute de lege, judecătorul urma să dispună restituirea acestora printr-o încheiere protocolară, în temeiul art. 119¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, ceea ce nu a avut loc.

Totodată, a menționat că, ordinele de plată menționate au fost emise și sumele indicate în acestea au fost achitate după pronunțarea de către prima instanță la 22 martie 2017 a hotărârii, astfel, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” nu a putut să le prezinte în prima instanță, deoarece a fost în imposibilitate să le prezinte.

Prin urmare, consideră că la emiterea deciziei din 27 octombrie 2020, instanța de apel, în parte ce ține de afirmațiile precum că ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” nu a prezentat careva probe pertinente și admisibile care se confirme stingerea integrală a datoriei în cuantum de 33 886 575,04 lei, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, și anume, nu a aplicat prevederile art. 372 alin (1) din și art. 119¹ alin (2) lit. b) din Codul de procedură civilă, la admiterea ordinelor de plată în calitate de probă pentru casarea parțială a hotărârii primei instanțe prin care s-a stins parțial, în sumă de 26 184 572,42 de lei, datoriei de bază în sumă 33 886 575,04 lei, ceea ce constituie temei pentru declararea recursului, potrivit prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă și casarea parțială a deciziei instanței de apel în această parte.

A menționat că, pe parcursul judecării a prezentei cauze civile în prima instanță, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” nu a recunoscut și permanent a negat existența datoriei de 33 886 575,04 lei vizavi de Autoritatea Aeronautică Civilă.

Prin urmare, consideră că la emiterea deciziei, instanța de apel, în parte ce ține de afirmațiile că, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” recunoaște datoria integral în baza Proiectului de contract de tranzacție pe cauza civilă nr. 2c-569/15,

a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, și anume a aplicat prevederile art. 123 alin (6) din Codul de procedură civilă, la admiterea în calitate de probă a unui document ce nu are nici o forță juridică și a constatat în calitate de probă a unui fapt care a fost negat în prima instanță, ceea ce constituie temei pentru declararea recursului, potrivit prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă și casarea parțială a deciziei instanței de apel în această parte.

ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a recunoscut doar datoria în sumă de 26 184 572,42 lei (ce reprezintă o parte din datoria de 33 886 575,04 lei solicitată de reclamant) și nici o dată nu a recunoscut orice penalitate calculată și solicitată de Autoritatea Aeronautică Civilă, inclusiv și penalitatea de 1 555 622,32 de lei.

Prin urmare, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” consideră că pe parcursul examinării a cauzei vizate nu a săvârșit acțiuni din care rezultă că recunoaște penalitatea pretinsă de Autoritatea Aeronautică Civilă.

Astfel consideră că, prin hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, instanța de fond corect a respins pretențiile cu privire la solicitarea încasării sumei de 1 555 622,32 de lei în calitate de penalitatea de întârziere pretinsă pentru perioada de 22 august 2014-05 decembrie 2014, din motivul expirării termenului de prescripție extinctivă.

Prin urmare, a invocat că la emiterea deciziei din instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, și anume, a aplicat prevederile art. 277 alin. (1) lit. b) din Codul civil și prevederile art. 277 alin. (2) din Codul civil la admiterea pretenției cu privire la solicitarea încasării penalității de întârziere, ceea ce constituie temei pentru declararea recursului potrivit prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă și casarea parțială a deciziei instanței de apel în această parte.

A mai remarcat că suma de 7 702 002,62 de lei din datoria totală de bază în sumă de 33 886 575,04 lei solicitată în cadrul prezentului litigiu, după cum a menționat în cadrul ședințelor la Curtea de Apel Chișinău, este nefondată și ilegală, or aceasta reprezintă o plată de supraveghere stabilită la pct. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2013, ce se aplică retroactiv din 15 mai 2012, din data publicării în Monitorul Oficial nr. 92/329 din 15 mai 2012.

Prin încheierea din 24 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-a dispus transmiterea recursului declarat de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, pentru examinare odată cu recursul depus de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată recurenților la 27 noiembrie 2020. Însă, dovada legală de recepționare a deciziei la materialele dosarului lipsește.

Totodată, în cererile de recurs s-a menționat că acestea au fost comunicate Autorității Aeronautice Civile și ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” la 10 decembrie 2020.

Din acest motiv, Colegiul constată că recursurile au fost declarate în termenul prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

În adresa intimaților a fost expediată copia cererilor de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței la recurs.

Astfel, prin referința din 21 ianuarie 2021, ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” a solicitat să fie considerat inadmisibil recursul declarat de Autoritatea Aeronautică Civilă în baza art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă.

Totodată, până la data examinării admisibilității recursurilor, Autoritatea Aeronautică Civilă nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat de ÎS „Aeroportul internațional Chișinău”.

Prin încheierea din 28 aprilie 2021 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și de ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” au fost considerate admisibile.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și de ÎS „Aeroportul internațional Chișinău” urmează a fi admise, cu casarea integrală a deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Aici, Colegiul menționează că din prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă rezultă cu suficientă precizie că trimiterea la rejudecare doar o singură dată pentru erori ce nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se referă în exclusivitate la retrimiterile repetate spre rejudecare, pe motivul aceluiași erori ce anterior au fost constatate de către instanța de recurs pe fondurile acțiunilor examinate.

În speță, erorile depistate în prezenta procedură de recurs nu au fost constatate anterior de către instanța de recurs și nu au constituit motiv de trimitere a cauzei la rejudecare.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei, Colegiul constată că la 5 iunie 2015, Autoritatea Aeronautică Civilă a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, solicitând încasarea datoriei în sumă de 33 886 575,04 lei, a penalităților de întârziere conform Hotărârii Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 în mărime de 11 314 950,97 de lei, pentru perioada 22 august 2014 – 30 septembrie 2016 și a dobânzii de întârziere conform art. 619 alin. (2) din Codul civil (în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019) în sumă de 22 960 941,96 de lei, pentru perioada 25 iunie 2014 – 30 septembrie 2016.

Prin hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, cererea de chemare în judecată s-a admis parțial. S-a încasat de la ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în beneficiul Autorității Aeronautice Civile suma de 33 886 575,04 lei cu titlu de datorie, suma de 9 759 328,65 de lei cu titlu de penalitate conform Hotărârii Guvernului nr. 645 din 7 august 2014 și suma de 22 960 941,96 de lei cu titlu de dobândă de întârziere. S-au respins cerințele Autorității Aeronautice Civile privind încasarea penalității în sumă de 1 555 622,32 de lei, ca fiind tardive. S-a încasat de la ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 50 000 lei.

Prin decizia din 4 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” și s-a menținută hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central.

Prin decizia din 10 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-au admis recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, s-a casat decizia din 4 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei în instanța de apel, Autoritatea Aeronautică Civilă a depus cereri de concretizare a pretențiilor, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat suplimentar penalități apărute după emiterea hotărârii în primă instanță.

Totodată, prin cererea din 30 septembrie 2019 Autoritatea Aeronautică Civilă a micșorat pretențiile din acțiune solicitând încasarea de la ÎS „Aeroportul

Internațional Chișinău” în bugetul de stat, pe contul IBAN al Autorității Aeronautice Civile, a datoriei în sumă de 33 886 575,04 lei, penalității legale în sumă de 24 845 929,98 de lei (calculată până la 30 septembrie 2019 inclusiv) și a dobânzii de întârziere în sumă de 7 347 588,37 lei. (vol.III, f.d.104-107)

Ulterior, prin cererea din 21 ianuarie 2020 privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune (vol.III, f.d.155-156), depusă în cadrul ședinței de judecată, Autoritatea Aeronautică Civilă a solicitat considerarea valorii prezentei acțiuni majorată, fiind formată din: datorie în sumă de 33 886 575,04 lei, dobândă de întârziere în sumă de 7 347 588,37 de lei și penalitate legală în sumă de 26 504 282,07 lei, calculată pentru perioada 30 septembrie 2019 – 21 ianuarie 2020, conform următorului calcul: $29\ 351\ 364,44 \times 0,05\% \times 113 = 1\ 658\ 352,09$ lei + 24 845 929,98 de lei.

Prin cererea depusă prin intermediul poștei la 23 iunie 2020, privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune (vol.III, f.d.175-176), Autoritatea Aeronautică Civilă a solicitat: considerarea valorii prezentei acțiuni majorată, fiind formată din: datorie în sumă de 33 886 575,04 lei, dobândă de întârziere în sumă de 7 347 588,37 lei și penalitate legală în sumă de 28 867 066,91 de lei, calculată pentru perioada 21 ianuarie 2020 – 30 iunie 2020, conform următorului calcul: $29\ 351\ 364,44 \times 0,05\% \times 161 = 2\ 362\ 784,84$ lei + 26 504 282,07 lei.

Iar, prin cererea din 2 octombrie 2020 privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune (vol.III, f.d.185-186), Autoritatea Aeronautică Civilă a solicitat: considerarea valorii prezentei acțiuni majorată, fiind formată din: datorie în sumă de 33 886 575,04 lei, dobândă de întârziere în sumă de 7 347 588,37 lei și penalitate legală în sumă de 30 305 283,77 de lei, calculată pentru perioada 30 iunie 2020 – 6 octombrie 2020, conform următorului calcul: $29\ 351\ 364,44 \times 0,05\% \times 98 = 1\ 438\ 216,86 + 28\ 867\ 066,91$ de lei.

La stadia pladoariilor în instanța de apel, în formă scrisă, Autoritatea Aeronautică Civilă a solicitat: admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, în partea ce ține de respingerea pretenției penalitatea legală în sumă de 1 555 622,32 de lei și emiterea unei hotărâri noi prin care să se dispună încasarea penalității în mărime de 11 314 950,97 de lei.

În temeiul prevederilor art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, a solicitat și: admiterea cererilor privind majorarea cuantumului pretențiilor în acțiunea respectivă în parte ce ține de penalitatea legată, valoarea căreia constituia sumă totală de 30 305 283,77 de lei (11 314 950,97 lei + 13 530 979,01 lei + 1 658 352,09 lei + 2 362 784,84 de lei + 1 438 216,86 de lei), calculată pentru perioada 22 august 2014-30 septembrie 2016, inclusiv și 23 martie 2017-6 octombrie 2020.

Precum și, admiterea cererii privind micșorarea cuantumului pretențiilor în acțiunea respectivă în parte ce ține de dobânda de întârziere, valoarea căreia constituie suma totală de 7 347 588,37 de lei calculată pentru perioada 26 septembrie 2012-30 septembrie 2016, inclusiv și 23 martie 2017-28 februarie 2019. (vol.III, f.d.209-217)

Instanța de apel, prin încheierea din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a restituit cererea depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă privind încasarea, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, din contul ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, a penalității legale în sumă de 30 305 283,77 de lei, calculate conform Hotărârii Guvernului nr. 656 din 7 august 2017, pentru perioada de până la 6 octombrie 2020 și penalității suplimentare pentru fiecare zi

de întârziere pentru perioada de la 7 octombrie 2020 până la data pronunțării deciziei. (vol.III, f.d.225-228)

În motivarea încheierii din 27 octombrie 2020, instanța de apel a conchis că solicitările Autorității Aeronautice Civile din cererile de majorare a acțiunii, constituie de fapt pretenții noi, art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă ne fiind aplicabil.

Curtea de Apel Chișinău și-a întemeiat soluția de restituire a cererii privind majorarea cuantumului pretențiilor în acțiune, și anume, a penalității legale conform Hotărârii Guvernului RM nr. 656 din 7 august 2017, pentru perioada de până la 6 octombrie 2020, și penalității suplimentare pentru fiecare zi de întârziere pentru perioada de la 7 octombrie 2020 până la data pronunțării deciziei, în baza art. 369 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă.

Ca urmare a examinării cererilor de apel, instanța de apel, prin decizia din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a admis apelul declarat de Autoritatea Aeronautică Civilă și de ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, a casat parțial, în partea încasării penalității legale conform Hotărârii Guvernului nr. 656 din 7 august 2017 și în partea încasării dobânzii de întârziere, hotărârea din 22 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central și în această parte a emis o hotărâre nouă prin care a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, a încasat în beneficiul Autorității Aeronautice Civile din contul ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” suma de 11 314 950,97 de lei, penalitate legală conform Hotărârii Guvernului RM nr. 656 din 7 august 2017, pentru perioada 22 august 2014-22 martie 2017, a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere. În rest hotărârea s-a menținut.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, Autoritatea Aeronautică Civilă și de ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, au contestat-o cu recurs.

Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat recurs inclusiv și împotriva încheierii din 27 octombrie 2020, prin care s-a restituit cererea privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune.

Judecând recursurile declarate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Articolul 369 din Codul de procedură civilă, ce a stat la baza adoptării încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, reglementează de fapt cazurile de restituire a cererii de apel.

Astfel, potrivit alin. (1) lit. c) al 369 din Codul de procedură civilă, aplicat de Curtea de Apel Chișinău, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea (de apel) dacă apelantul a înaintat o nouă pretenție, neexaminată în primă instanță.

Pe când cererile Autorității Aeronautice Civile privind mărirea cuantumului pretențiilor din acțiune, depuse de către aceasta la rejudecarea cauzei în instanța de apel (vol.III, f.d.155-156, 175-176 și 185-186) au fost întemeiate în baza prevederilor art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Iar, din analiza acestora, instanța de recurs constată că prin cererile menționate, fără a modifica acțiunea cu pretenții noi, Autoritatea Aeronautică Civilă a mărit cuantumul pretențiilor accesorii, solicitând încasarea penalităților

legale pentru perioada de după emiterea hotărârii în primă instanță, invocând neonorarea de către ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” a obligației de plată a datoriei pe parcursul unei perioade îndelungate de timp.

Suma majorată a penalității derivă direct din suma datoriei de bază, iar cererile de completare și mărire a pretențiilor sunt în legătură indispensabilă cu cererea de chemare în judecată prin care reclamantul și-a formulat pretențiile inițiale.

Aici Colegiul instanței de recurs menționează că potrivit art. 60 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, pe tot parcursul examinării cauzei, reclamantul este în drept să renunțe la acțiune, pârâtul este în drept să recunoască acțiunea, iar părțile pot înceta procesul prin tranzacție de împăcare. Nu se consideră modificare a acțiunii dacă reclamantul completează temeiul acțiunii, mărește sau micșorează quantumul pretențiilor, completează acțiunea cu pretenții accesorii sau solicită compensarea valorii obiectului pierdut sau pierit.

În conformitate cu art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părților, temeiul sau obiectul acțiunii și nici nu pot fi înaintate noi pretenții. Se pot cere însă dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri apărute după emiterea hotărârii în primă instanță, se poate solicita o compensație legală.

Din sensul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă rezultă că instanța de apel urmează să efectueze controlul hotărârii instanței de fond, nefiind posibilă în ordine de apel schimbarea calității procesuale a părților, temeiului sau obiectului acțiunii, totodată, reclamantul fiind îndreptățit să solicite încasarea dobânzii, ratelor, veniturilor ajunse la termen pentru perioada cuprinsă între data adoptării hotărârii primei instanțe și data adoptării deciziei instanței de apel.

Iar, având în susținere prevederile art. 60 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul constată că, instanța de apel, la emiterea încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a restituit cererea depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă privind încasarea penalităților, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, a apreciat în mod eronat cererile privind mărirea quantumului pretențiilor (vol.III, f.d.155-156, 175-176 și 185-186) drept cereri de majorare a acțiunii cu pretenții noi.

Totodată, Colegiul instanței de apel a interpretat eronat art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, ce reglementează prezentarea de noi pretenții în instanță de apel, precum și, în mod greșit a aplicat art. 369 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, ce reglementează exclusiv instituția restituirii cererii de apel, nu și a cererilor de completare a pretențiilor din acțiune.

Art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă prevede că, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Însă, contrar acestei prevederi legale, instanța de apel în decizia din 27 octombrie 2020, nu s-a expus în privința cererilor privind încasarea, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, din contul ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, penalităților ce s-au scurs după pronunțarea hotărârii în prima instanță, ca urmare a adoptării încheierii din aceeași dată.

Argumentele relatate generează concluzia ilegalității încheierii din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, iar menținerea acesteia ar constitui o încălcare a dreptului Autorității Aeronautice Civile de a dispune de drepturile sale procedurale în condițiile normelor de procedură civilă în vigoare.

În cauza Prodan vs. Republica Moldova, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a reiterat cu titlu de principiu general că art. 6 § 1 din Convenție garantează oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil.

Din aceste considerente, Colegiul constată încălcarea cu certitudine de către instanța de apel a normelor procedurale, și anume, omiterea de a se expune asupra tuturor solicitărilor din cererea de chemare în judecată, concretizată pe parcurs în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Și, date fiind aceste încălcări săvârșite de instanța de judecată ierarhic inferioară, singura soluție legală și rezonabilă este casarea actelor adoptate de către aceasta și trimiterea spre rejudecare a cauzei. Nu poate fi reținută cauza pentru a fi judecată în fond, or, așa cum a fost arătat mai sus, dispozițiile procedurale au fost încălcate în mod flagrant, nejustificat, cu urmări severe și cu un potențial de pericol pentru ordinea juridică.

Prin urmare, lacunele depistate nu pot fi înlăturate de instanța de recurs și urmează a fi înlăturate în cadrul rejudecării cauzei de către instanța de apel.

Față de aceste considerente, instanța de recurs apreciază că la caz se impune casarea deciziei recurate, urmând ca instanța de apel la rejudecare să dea o deplină eficiență tezelor punctate ca fiind lăsate fără o analiză/verificare, aspecte omise în analiza anterioară a soluționării cauzei în ordine de apel sau care nu au fost dezbătute în condiții de contradictorialitate cu părțile interesate.

Totodată, Colegiul reține că netrimiterea cauzei spre rejudecare a doua oară, a fost concepută de legiuitor ca o dispoziție edictată în favoarea părților, urmărindu-se soluționarea într-un termen rezonabil a cauzelor, însă, în speță, aplicarea acestei dispoziții ar produce daune mult mai mari decât trimiterea spre rejudecare.

Nu este admisibil ca cererile părților să fie judecate pentru prima dată în calea de atac, cu pierderea unui grad de jurisdicție. Se poate deroga de la un al doilea grad de jurisdicție și judeca pe fond cauza direct în calea de atac în considerarea respectării unor alte principii cum ar fi soluționarea într-un termen rezonabil a cauzei (principiu în virtutea căruia legiuitorul a optat pentru netrimiterea cauzei spre rejudecare a doua oară), însă aceasta numai în condițiile în care instanța de fond a respectat dispozițiile instanței de control judiciar și a pronunțat o soluție rezonabilă, motivată, cu respectarea drepturilor procesuale fundamentale și a organizării judiciare.

O altă soluție decât aceea a trimiterii spre rejudecare ar echivala cu o validare și protejare a unor încălcări grave ale legii săvârșite de instanțele inferioară și cu o periclitate a sistemului judiciar în ansamblu, întrucât, dacă modul de abordare al instanței de fond ar fi însușit și de alte instanțe s-ar ajunge la o inexistență de fapt a instanțelor de fond, la inutilitatea unei judecări în primă instanță și, implicit, la o atingere severă adusă drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

În atare circumstanțe, se decide casarea integrală a încheierii și deciziei atacate cu recurs și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel pentru a se asigura părților o judecare efectivă a cauzei în ordine de apel, ca garanție a legalității și temeiniciei actului judecătoresc ce va fi adoptat.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să ia în considerare aspectele expuse anterior și să examineze cauza în ordine de apel, analizând toate cerințele înaintate, relevanța și dezbaterile probelor prin respectarea principiului contradictorialității și nemijlocirii în proces.

În circumstanțele relatate, având în vedere că normele de drept procedural au un caracter absolut, fiind reglementate de norme imperative, iar încălcarea acestora atrage după sine casarea deciziei, instanța de recurs nu va mai analiza celelalte motive invocate prin cererile de recurs declarate.

Pentru considerentele date, ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectivele omisiuni, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra necesității trimiterii cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova și ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” și de a casa decizia din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admit recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova și Întreprinderea de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău”.

Se casează integral decizia din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva Întreprinderii de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” (în proces de reorganizare) cu privire la încasarea datoriei, penalității legale și dobânzii de întârziere, se trimite spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh

Elena Cobzac

Dumitru Mardari